

EDINOST

Glasiló slovenskega političnega društva za Primorsko.

»V edinstvi je moč«.

»EDINOST« izhaja 2 krat na teden vsako sredo in saboto o poludne. Cena za vse leto je 6 gld., za polu leta 3 gld., za četrt leta 1 gld. 50 kr. — Posamezne številke se dobivajo pri opravištvu in v trafikah v Trstu po 5 kr., v Gorici in v Ajdovščini po 6 kr. — *Naročnine, reklamacije in inserate prejema Opravištvo »via Zenta 5«.*

Vsi dopisi se pošiljajo Uredništvu »via S. Lazzaro« Tip. Huala; vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — *Inserati* (razne vrste naznaila in poslanice) se zaračunijo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Evropski politični položaj po bombardiranju Aleksandrije.

Jutrovo pitanje dela vedno veliko preglavico evropske diplomaciji; bojazen pred tem pitanjem je tolika, da diplomacija edino le na to dela, da bi zavlekla njega konečno rešenje. To nam prejasno kaže dogoiki v Egiptu. Tam se je kar naglo pojavila ona politika, katera je v novejem času v Evropi merodajna ter je v tem stoletju mnogo spremenila obraz Evrope; tudi Mozlemit zahteva, da je sam gospodar v svojej hiši. — Arabi-Bey ni začel gibanja v Egiptu, on je le izvrševatelj ukazov iz Carigrada, kder dobro vedó, da evropska diplomacija ni edina in da jo spravljajo v zadrege, kakor hitro se poprimemo modernega načela narodnostnega prava. — Le Anglež je hotel presekatí gordični voz, a da je le to delo začel, pa se je uže tudi ustrašil, ker videl se je nekam zapuščenega od drugih velevlasti in to se mu grozi, ker ne ve, ako mu niso velevlasti nastavile kake pasti.

Staro mesto, *) katero je dospelo pod Ptolomejci

*) Aleksandrija, po arabsko Skanderijeh imenovano, sezidal je Aleksander véliki, kralj makedonski l. 332 pred Kristom, po katerega smrti so v Egiptu zavládali Ptolomejci ter Aleksandrijo povzdignoli za stolno mesto. Lega mesta ob delti reke Nila in na sredozemskem morju je temu mestu uže v starih časih dala pomen prvega trgovskega mesta, katero je bilo veliko večje, nego je zdaj in je imelo nad 900.000 prebivalcev, torej je bilo bolj obljudeno, nego Rim. V mestu so bile krasne široke ulice z velikanskimi palačami, katerih krasota je preselala vse na svetu. V Aleksandriji, kder je pod Ptolomejci grška omika in učenost prišla do vrhunca, bila je tudi velikanska biblioteka, katera je štela 700.000 knjig v rokopisih, katero so (l. 642 po Kristu) požgali Arabci pod sultanom Omar-om, ko so Aleksandrijo vzeli. — V najvišjem svitu in blagostanju je bila Aleksandrija, ko je leta 30 pred Kristom prišla pod Rim. Pod Rimljani je začela propadati, ker so Rimljani to mesto večkrat plenili in vse odnesli v Rim, kar je bilo lepega in dragocenega. Pod bizantinsko vlado je bilo to mesto do leta 250 po Kristu zopet prvo mesto in sedež krščanske učenosti, tam so imeli sedež patrijarhi, kateri so tekmovali s papeži in so se odepili od katolicizma. Leta 641 so to mesto podjarmili in razdri Arabci in od tistega časa je zamrla učenost pa tudi trgovina; leta 1517 so si podvrgli Turki Egipt, torej tudi Aleksandrijo, katera je pod turško vlado popolnoma propala in se pomanjšala. Se le ko so Francozje pod Napoleonom I. vzeli Egipt, začeli so oni in za njimi vsa Evropa obračati zopet veliko pozornost temu mestu. Povzdignolo pa se je še le v začetku tega stoletja, od l. 1820 sem, ko je Mehemed-Ali, turški paša, priboril Egiptu skoro popolno neodvisnost od turškega carstva. Ta mož je mnogo storil za Aleksandrijo;

Podlistek.

Trst in okolica.

(Zgodovinske črtice, spisuje M. Skalovič.)

(Dalje.)

Trst z Istro vred je l. 789 prišel pod frankovsko nadvlado. S Karolom Velikim se začelja nova doba v zgodovini evropskih držav; bi reč da po njem smo Slovenci celo imé najvišje državne osebe kralj (prvotno Karl), dobili. Ko je papež Leon III. na božični praznik l. 800 Karola za rimsko (nemškega) cesarja kronal in pomazil, ponovilo se je zahodno rimsko cesarstvo po prenehanju 324 let.

Velikanske načrte si je delal cesar Karol, ko je l. 802 se hotel poročiti z Ireno, grško (bizantinsko) cesarico, da bi združil vzhodno cesarstvo z svojo državo, ali bila je Irena spodena in je 803 v prognanstvu umrla, vendar je Karol l. 803 s cesarjem Nikeforom pomirje sklenol. Meje frankovskega kraljestva so imele biti na jugu Dalmacija do reke Cetine, isto Liburnija in Istra. Silna država segajoča od jadranskega do severnega in atlantiškega morja z vsakovrstnimi jeziki: slovanskim, mongolskim (Avari-Obri), nemškim, talijanskim, francoskim, španskim. I Slovincem je Karol veliko uslugo storil, da jih je oteel obrskega nasilstva, da so pod njegovo vlado vendar prostjeje dihali, nego pod ono divjaško okrutnih Obrov, da je v prvej vrsti skrbel za vpejljavo krščanske vere po vseh pridobljenih pokrajinah.

II.

Od Karola Velikega (803.) do vzročitve Avstriji (1382.).

L. 803. je Karol Veliki na državnem zboru v

do najvišje stopinje omike ter je tekmovalo s prvim mestom sveta, Rimom, požgali so Angleži in Arabci skoro popolnoma; kder je še pred par meseci cvetla velikanska trgovina, kder je vsa Evropa iskala plodne trgovine in plodnega dela, tam je denes jok in stok nad razvalinami; na stolne Evropecev je zgubilo življenje in na tisoče eksistencij je uničenih. — A kaj zdaj? To mesto in vsa egiptovska dežela je tako važna v vsakem obziru in Evropa ima toliko interesov v tej deželi, da ne more mirno gledati, da tam vse propade, ampak morate posebno Angleška in Francoska na to misliti, da hitro napravite red v Egiptu. — Evropa pa ne bi mogla gledati mirno, da ena teh držav ali pa obe skupaj tam ustanovite absolutno gospodarstvo, ampak bode diplomacija na to delala, da najde neko pot, po kateri uravna stvari v Egiptu tako, da ne nastane občna vojna; — diplomacija najde sredstvo, da odstrani nevarnost vsaj začasno, a da pusti vedno odprto jutrovo pitanje; ona najbrže zopet ustanovi poprejšnjo vlado pod kedivom, a pod kontrolo vseh evropskih velevlasti. — Stvar potem zopet pojde, dokler bo mogla, a nevarnost s tem še ne bode odstranjena. Jutrovo pitanje diplomacija je zavleče, a odstrani ga ne, dokler se ne okrepé še mladi in žilavi narodu na Balkanu in oni sami s pomočjo slovanske vesilese ne prestržejo niti slabotnega življenja turškega sultanstva v Evropi.

Ali teško je misliti, da bodo Angleži in Francozi v Aziji in Afriki edini gospodarji, da bodo ondotni domači narodi za večne čase robovali jim. Turčin, ako uže mora zapustiti Evropo, polasti se s toliko večjo močjo gospodarstva v Aziji in Afriki, on ne bode trpel tujega jarma in v tem ga utegnejo podpirati celó oni narodi, in one sile, katere ga izpodé iz Evrope, kajti Turčin v Aziji in Afriki neba biti zatiralec, tam je na lastnej zemlji, tam sme on pozivati se na narodno pravo. — To okoliščino pa utegnejo porabiti nekatere evropske vlasti, mej

sezidal je nove kanale, novo luko itd. ter uvedel obrtnijo in trgovino, na tak način je Aleksandrija hitro zopet narastla od 60 do 70.000 prebivalcev na 180.000 in več, mej temi kakih 50.000 Evropecev. Kupčija je zadnja leta rastla ogromno in mesto bi bilo zopet postalo tako mogočno, kakor je bilo, da bi bila tam močnejša vlada in manj evropskih švindlarjev. V Aleksandriji je bilo vedno nad 300 ladij, trgovina je bila torej velika, še enkrat večja, nego v Trstu, ker je za Aleksandrijo bogata, zlata dežela. Denes je to mesto v razvalinah, a zopet se vzdigne, ker njega lega gospoduje nad prometom mej orientom in Evropo, zopet bodo Evropeci vrelí tja iskat sreče in še se bodo ponavljale tam katastrofe. Mora se torej reči, da razen Rima ni nobeno mesto na svetu toliko različnih gospodarjev imelo in toliko storilo za občni promet in občno omiko, kolikor Aleksandrija, na katero gleda 2312 let.

Reznem (Regensburg) določil, naj se iz pridobljenih južnih in vshodnih pokrajin ustanovijo dve mejni grofiji (markgrofije): vzhodna (Ostmark) zavzimanjoča gornjo in spodnjo Panonijo, a južnja s Furlansko, Koroško, Kranjsko, Istro in del Hrvatske, bil je v tej vrsti i naš Trst. V Čevdatu so bivali furlanski mejni grofovi sami koreniti Nemci (Erih, Kadolah, Balderih) Kar ni bilo obdelanega sveta, (polje), vse se je smatralo kot kraljeva lastnina, katero je kralj podeljeval svojim zvestim privržencem, *baronom*, za užitek s početka le do smrti, a kasneje v dedno posestvo (fevd). Baroni in grofovi pa niso tačas bili omikani plemenitaši, nego surovi, odurni, okrutni vojaki in lovci divjih zveri po velikih šumah (gozdovih), v sredi mej kojimi so imevali utrjene gradove (tabre). Meščane so trše držali, nego pred Bizantini, in ker niso marali jim delati ono malo polja, niti čed pasti, zato so, v Istri posebno, raje obdržali si bolj pokorne Slovence. Nikakor ni misliti, kakor sploh novejši italijanski zgodovinarji trde, da so še le takrat Slovinci prišli v Istro in tržaško okolico. Iz neke listine poročajoče o shodu pri Rižani l. 804, ko so kraljevi poslanci (missi regis) Karola Velikega imeli razsoditi o prtožbah meščanov proti vojevodu Jovanu, razvidno je le, da so Slovani na kmetih bivali, in le mestni stanovniki so stali na krmilu. Poslanci so razsodili: »Kder mogó shajati Slovani brez škode grških (bizantinskih) in rimljanskih meščanov v Istri, naj shajajo, a kder jim delajo kaj škode, bodi si v šumah, bodi si po obronkih».

*) V izvorniku je slov. ime »runcora in roncora« t. j. obronk ronk. V Barkovljah je še kraj: Ronk, pri Gorici; Ronki, po Friulskem in daleč tja v podonavskaj škofiji: Roncala, Ronchi, Roncon, in drugod, kajti segalo je do tja slovansko naseljenje.

njimi v prvej vrsti Ruslja, da zrušijo enkrat svetovni monopol angleški, kateri škoduje razvitku skoraj vseh evropskih držav, kajti angleška kramarska politika je podobna dosti starorimskej politiki: doma svoboda, velika svoboda na podlogi bogatije, na vzunaj pa trinoštvo, kar se je pokazalo pri bombardiranju Aleksandrije, ki je velik barbarizem. Res je, da so Evropeci zadnji čas trpeli v Aleksandriji, a res je tudi, da so Evropeci mnogo zakrivili nevoljo mej domačimi Egipčani, kajti v Aleksandriji, to je dobro znano, in o tem bi nam znal osobito kaj povedati glasoviti slovenski baron Svagelj, zbirala se je većinoma evropska drhal, katera je tam delala denar in raspašno živela na račun ubogih domačinov, odrtija in sleparija, to je bil znak kulture, katero so nosili Evropeci v Egipt. — Zarad tega pa pravimo: Evropa za zdaj zopet napravi mir v Egiptu, pa naj jo to stane, kar hoče; a ta mir bode le začasen, le umetno napravljen: angleško in tudi francosko gospodarstvo v Afriki pa po nekaterih letih prouzroči še večje zmešnjave, ako ga vsa Evropa uže zdaj ne omeji tako, da se podredi narodnemu pravu afrikanskih domačih narodov. A tega skoraj ni pričakovati od sedanje diplomacije, katera skrbi le od denes do jutri.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Ukar naučnega ministra zastran českega vseučilišča, o katerem smo zadnjič omenili, vzbudil je veliko in pravično nevoljo mej vsem češkim ljudstvom, ker je bilo v svojih nadejeh prekanjeno. Nevolja je tolika, da je zaupanje do naučnega ministra popolnoma pokopano, kakor je to tudi na Slovenskem; nad glavo barona Conrada se zbirajo viharji, in dobro bi bilo njemu, i povoljno tudi slovanskim narodom, da se pod streho umakne; zdaj ne bi dobro bilo, ako začne treskati.

O shodu nemške ljudske stranke na Dunaji, o kateri smo zadnjič omenili, časniki mnogo pišejo. Fischhofa in Walterskirchna jako hvalijo vsi časniki, katerim je na srcu državna in ljudska blagost. Žal nam je, da ne moremo priobčiti njunih lepih govorov, in veselo je, da se je tudi mej Nemci, vzlasti na Dunaji, začelo zelo naglo

po poljih ali koder si bodi, tam jih zapodé. Če je meščanom postreženo, poženo jih v take opuščene kraje, kder jim ne bodo nič škodovali. Tam naj gospodarijo kakor javni sužnji. (Grmanstvo itd. str. 22.)

Pri onem ljudskem shodu (dandenes bi rekli »taboru«) pri Rižani je predsedoval Fortunat, grajski patrijarh, ki je bil velik prijatelj Karolu Velikemu, rojen Tržačan. V listini je rečeno: v koprskem*) okraju na onem mestu (loco), ki se mu pravi Rižan (Rizian). Tudi tržaški odborniki z svojim škofom Leonom so bili navzoči. Vojvoda Jovan je zagotovil, da pusti neščanom njih stare pravice, t. j. nekako samovlado, na katero so bili vajeni od rimljanskih časov. Na prošnjo istega patrijarha Fortunata je nastopnik Karolov, Ludovik l. 849. dovolil mestom, da si sama zbirajo duhovske in svetne predstojnike, a dohodki mest se se znatno skrčili, kajti desetino, katero so pred mesta od kmetov na podložnih posestvih prejemale, prihajala so tačas v roke kraljevih vojvod in baronov.

Slovansko ljudstvo po deželi se je za časa Karolingov većinoma vse pokristijanilo, in bilo je sploh, kakor vselej, jako pobožno, tako da ga celo nemški pisatelji onega časa hvalijo: »tako bogobojnega naroda ni nikder več po vsem krščanskem svetu«. (Helmold).

*) In territorio *Caprensi*. Od Justina I. se je zvalo mesto: Justinopolis, a prvotno ime: Kapris, ki je preloženo od Bizantinov v Egida. Kopar, Kapr ni drugo nego slovanski: Krpa, a Krep t. j. otok, kajti glavni dve strani Kopra proti kopnem ste: *Božidraga* in *Župnjak* (Supenaga). Capodistria je še le od l. 1200 naprej.

(Dalje prihodnjič.)

i mej vsem prebivalstvom širiti prepričanje, da so tudi Slovani ljudje, ki imajo pravico zahtevati enakopravnost, i da ustavoverna stranka nikoli ni imela srca za ljudstvo, ampak vedno le za umazane svoje namene.

Na Dunaji stanujoči Čehi, katerih je 120.000, prosili so dunajski konsistorij, naj bi se njihovim otrokom verski nauk v predmestnih ljudskih šolah v češkem jeziku razlagal, a konsistorij te prošnje ni uslišal. Mi ta odlok zelo obžalujemo; če se ujema s zakoni katoliške vere ali ne, o tem naj sodijo oni, ki so za to poklicani.

Za civilnega adlatusa pri deželnej vladi v Bosni in Hercegovini je namenjen baron Teodor Nikolić, sin jednega največjih posestnikov v Banatu, po materi v bližjem rodu z Obrenovičevim rodovino.

Prepir mej bosenskim višjim škofom in Frančiškani je poravnal v zadovoljnost obeh strani; pogodili so se tako, da Frančiškani prepuste vse župnije v Bosni in Hercegovini višjemu škofu dr. Stadlerju, uživali pa bodo še 25 let vse dohodke, kolikor so jih imeli do zdaj od posameznih župnij.

Vnanje dežele.

Nemški cesarjevič s cesarjevno in spremstvom je 19. t. m. prišel na Dunaj.

V francoskem parlamentu je bilo 18. t. m. egiptovsko prašanje na dnevnem redu, ministertvo je zahtevalo kredit za morebitno okupacijo, a dotično poročilo je imelo dva taka stavka, da so se poslanci smijali, tudi je minister Freycinet na prašanja nekako čudno odgovarjal. Gambeta je to priliko dobro porabil, i zdaj je prašanje, ali razžaljeno i zasmehovano ministertvo ne odstopi.

Angleški parlament je poostril zakone za Irsko, a s tem Irsko ne umiri, ampak le še hušji upor nastane tam. To se kaže uže zdaj, ker moritve zaradi tega niso prestale i tudi ne bodo. Kolikor večji pritisk, toliko večji upor. Če Angleška k malu kmetov ne oprostí, naj naredi križ nad Irsko. — Bombardirani Aleksandrije, je večina parlamenta odobrila, če tudi se z moralo to nikakor prav ne ujema, ali Angleži gledajo bolj na dobiček, nego na moralo. To pa se bo o svojem času bitko maščevalo.

V Smirni je 18. t. m. skoraj vse judovsko mesto pogorelo. Ali je bilo zažgano, ali je vstal ogenj le po nesreči, o tem nemamo poročil, vemo pa iz prav gotovih poročil, da jude tam, i ne brez uzrokov, strašno sovražijo. O tem bi lahko poročali čudne reči.

V Kairu se uže kličejo muzelmani na sveto vojno zoper kristijane. Scheik Asad Efendi, velik prijatelj Arabiju, prebral je v glavnej mošaji (muhamedanskej cerkvi) razglas, v katerem pravovernim oznanja, da vihra s trdnjav in ozidja Aleksandrije prapor s križem, in opomina pravoverne, naj ta prapor snamejo ter na njegovo mesto nasade prorokov prapor. Dvanajst drvišev (muhamedanskih duhovnikov) je šlo na razne trge, da so razglas javno oklicali. Ljudstvo je kričalo: Blagor Arabiju, smrt kristijanom! Ta razglas se je poslal v vsa egiptovska mesta, da se javno pročita. Vsled tega se je bati, da se vsi kristijani pomore.

Za governerja sueškega kanala je imenoval Arabi Bej najhujšega sovražnika Angležem in preti, da odreže Aleksandriji pitno vodo, katera je napeljana po Mahmudje-kanalu. Arabskih vojakov z Beduini vred je na sueškem kanalu okoli 10.000. — Da Angleži sami niso dosti močni, da bi ukrotili Egipt, to je gotovo; oni imajo veliko moč le na primorskih obalah, kamor nesejo krogle z njegovih vojnih ladij, za vojno v notranjih deželah pa so strašno slabi, zato bo najbrže treba Francozov, da Egipt ukroté, in Angleži to sami zelo želé, ker vidijo, da so se prenaljili, i da jih lahko zadušé duhovi, katere so s kanoni poklicali. Sreča je ta, da interesi vse Evrope nujno zahtevajo, da se Egipt pomiri i prav zato Angleži v boji ne ostanejo osamljeni.

V Egiptu pač ne bo miru in reda, dokler ga evropska vojska ne napravi, turški Sultan,

kateremu je konferenca naročila, naj pošlje vojake v Egipt, neče menda o tem nič vedeti, vsaj obotavlja se, mej tem pa ima lord Seymour v Aleksandriji polno nevšečnega posla, postopa s železno ostrostjo, ustrelí vsacega požigalca, ki mu v roke pride. Arabi vendar še vedno plenijo in to toliko bolj, ker nemajo živeža. Nastala je velika lakota mej ljudstvom, in celo konji, psi in mačke za lakoto cepajo.

In po zadnjih telegramnih je bilo 21. t. m. strašno klanje v Kairu, Damiette, Fookh, Benta in Caljub. Arabi je napovedal Angležem krvavi boj do zadnjega moža!

V mestih Tintah, Masnah in Zagazig, kakor poročajo beguni iz Kaire, pomorili so Evropece.

Dopisi.

Iz tržaške okolice 18. julija.

(Dodatek. — Deželni jezik. — Za učiteljstvo.) Stara državna ljudska šola, ali »matica«, se nahaja v novej državnej palači na lipskem trgu (Plazza Lipsia); vulgo pri starem sv. Antonu. Tej podružnica, ali kakor se na vstopnej tablici čita, »Fillale«, nahaja se pa v Via Chiozza, v ulici za poslopjem tega imena. V obe učilnici pohaja mnogo otrok slovenskih roditeljev, osobito obrtnikov, c. k. uradnikov i drugih.

Na obeh je slovenščina le prost predmet, tako rekoč, »predmet na voljo«. Če hočejo slovenski roditelji, da se njihovim otrokom slovenske pismenke »v glavo zabijejo«, morajo pri vpisovanju odločno povedati, da so Slovenci, i le kot takim je slovenščina pristopna.

Koliko roditeljev je pa v Trstu, ki bi se te prilike dostojno posluževali? Mnogi še ne vedó, da je v c. k. učilnicah tudi za milo slovenščino par uric na teden odmerjenih. Svetujemo, naj roditelji pri vpisanju svoje dece odločno zahtevajo od vodstva omenjenih šol, da se njihovim otrokom poduk v slovenščini daje, — kolikor možno. Da se vsaj slovenski čitati naučé!

V krasno novo poslopje v Via Kandler, ki, kakor smo slišali, stane z vsem vred preko 200 tisoč gld. bode z novim šolskim l. 1882—83 premeščena šola, ki je dosedaj bila v Rossetijevej ulici, tudi v slovenske okolici. Da tu slovenščini prostora ne bode — to smo uže povedali. Roditeljem pa svetujemo, naj se gledé nove šole ravnajo, kakor priporoča dopis od 15. junija v »Edinosti«.

Po namestništvem priporočilo mestnemu odboru, gledé nakupa zemljevidov Goriške i Istre s slovenskim laškim tekstom za porabo v ljudskih šolah — je poslednji to »na novo« odbil, češ, nakupile bi se — ako bi le z laškim tekstom bile preskrbene. »Independente« i »Cittadino« temu pristavljata še, ako bi bile »nella lingua del paese« v deželnem jeziku itd. Prašamo, jeli šole po okolici ne spadajo v vrsto ljudskih šol? V katerem jeziku se v teh podučje? Mislimo, da v slovenskem! Ni-li za okolico slovenščina deželni jezik? Smatramo, da najstrastnejši Slovenožer temu ne more oporekati, i nad to resnico dvomit. Če ljudskim šolam v mestu omenjene table ne ugajajo — jako dobro ugajajo slovenskim šolam po okolici. Mar hočete, da se slovenski otrok preje prisvoji vlaščne toliko, kolikor možno — i zatem še le zemljepisnega poduka o domovini? Koliko truda, trpenja, dela ubogim učiteljem i vse zamán. Pačuh pedagogi! No, no, magistratka gleda na to, da še vse obstoječe table s slovenskim jezikom po okolici odstrani — liki okrožnica na šole t. l. Nekateri hočejo vedeti, da je to dejanje zagrizlega Slovanožerca dr. Müller-ja delo. On si namerjava s tem zadobiti »odlikovanje« i »pohvalo« pri nasprotni stranki, da s tem pokaže svojo zmožnost — marljivost i kaj vemo še vse. Nova metla dobro pometal — rekla bi dobra duša rajncega Jurčiča.

Ko je bil c. k. tribunal v Trstu osnovan, takrat je vlada pripoznala le vlaški i nemški deželni jezikom — slovanskega je bila povsem prezrla. Koliko je pa od tega časa sem slovenski živelj napredoval? Velikanskimi koraki! Krivice, ki so se mu godile i se mu še godé, morajo se odstraniti. Našemu jeziku se mora spoštovanje in veljava pripoznati, kakor drugim jezikom v cesarstvu. Ko je bil c. k. tribunal v Trstu osnovan, ni še bilo toliko hvalizovanega 19 § osnovnih postav mej živimi. 19 § mora premagati vsako tvrdujavo vlaških trblih zidin, tresočih se na vseh oglih. Le vstrajno naprej!

Nek »Spiritus asper« se bujuje v »Independente-ju« na šolsko komisijo, ki je odpravila tako zvane trimesečne »Notizie scolastiche« i to, da prihrani okoli 50 gld. na leto. Mi nemamo ničesa proti temu, ker te »Notizie« v okolici niso bile v navadi. Ali namestu te, prvi omenjeni »Spiritus«, bode šolska komisija vsako leto izdajala nek pregled »Sull' andamento delle civ. scuole pop. — sul personale insegnante ecc.« temu pristavljaj on, dobro bi tudi bilo iz tega pregleda pozvedeti, koliko je učiteljev, osobito učiteljic vedno na odpustu radi bolehanja itd. Mislim, da ta vrsta ni najkrajša. Magistrat kaj radovoljno podeluje še za takovo malenkost po več mesecev odpusta; osobito pa učiteljicam, kar šoli ni v prid. Potem pa pristavlja, kakor da bi bilo kaj posebno novega. Magistrat bi moral biti, predno vzame v službo novo osobo, podučen po zdravnikovej svetočbi, če ima osoba trdno zdravej itd. V učiteljišče ne sprejema nobenega pripravnika, če preje ne dokaže se zdravnikovim spričevalom, da je popolnem zdrav, i sposoben vstrajati v trudapolnem delovanju v šoli. Če

pa učitelji i učiteljice, navadno poslednje, kaj radó zbolé, temu je glavni uzrok šola, ki gotovo ni polje posejano s cveticami. Po 5. do 6. ur šole na dan, — vročina, jeza, smrad, prah itd. še tako korenjaškega človeka morajo ugonobiti!

Gledé učiteljic pa znade sam jako dobro, da ta vrsta človeških bitij pripada spolu, ki se zove »nežnej, občutljivej, slabotnej«, kateremu je industrija toliko stvari izumila, da na tej božjej zemlji boljše izhaja. Celo sloveči pisatelj Karr, ki gotovo ni prijatelj ženskemu spolu, prvi: Ženska je slabotno bitje, ki ni možno se vojskovati z vspehom napram elementom, i kar stori — stori vse le za nje malika »krojbo«. Mislite si tako nežnost v šoli — 50 do 60 razmišljenih, jezičnih punic. To vam je Tartar! Imejmo i malo usmiljenja z ubogim učiteljem, ki trpi — i jako trpi!

Iz tržaške okolice IV. okraja 20. julija.

Vedno še se sliši kaj novega gledé volitve v IV. okraju. Kakor je namreč v okolici dobro znano, izrazila sta se J. M. Starec in L. Pertot pred volitvijo pri gazdakuči v krčmi v Barkovljah na gornjej cesti, da hočejo voliti zdaj Italijana progresista Cesara in poskusiti z njim tri leta, da se bo videlo, kako se bo vedel. Ali kakor sem za gotovo izvedel, in to bi morala pomisliti omenjena gospoda, da jima ne daje zaslužka gospod Cesara, ampak avstrijska južna železnica. Prvi omenjeni gospod je dobil posipanje ceste in si napravil lepo premoženje z avstrijskim denarjem; ali misli zdaj odpotovati na Italijansko železnico in voziti tja kamenje? Kako pa, Italijani bi mu kaj dali! Tudi sem zvedel in moram omeniti, da je gosp. Jožef Znidarčič na dan volitve tako agitiral za gosp. Cesara, kakor bi mu bila hiša gorela. Čudim se njegovemu imenu, katero se menda zdaj še ne nahaja v italijanskih slovniki. Tudi sem slišal, da ta gosp. je uže večkrat imel delo, katero so mu dale primorske gosposke; ali je vreden tak Irredent, da ga še dalje vlada podpira in mu daje zaslužek? Tudi tega bi trebalo poslati v Benetke, naj popravi stolp sv. Marka. Še za enega vem, kakor so mi povedali pošteni možje iz Barkovelj. Ta človek nema prav čisto nič svojega, še hiše ne, ker vse njegovo premoženje je kupil G. F. Martelanec, in čudno, ta človek je vendar volilec, in celo še priseženi mož (fiduciario). Sliši se, da je on na volitve dan in uže poprej ponujal in nosil po hišah denarje; kdo mu je kaj zaupal ali dal, tega ne vem, slišal pa sem, da sam prav čisto nič nema. Žal Bože, žal mi je, da je barkovljanski okraj tako padel zavolj uže večkrat imenovanih izdajic, ki so zasejali luliko mej dobro narodno in državi zvesto ljudstvo, upamo, da se zapeljani zopet zdramijo in drugi pot popravijo, kar so zdaj ne le v škodo i nečast Barkovljanom, temuž vsemu slovenskemu ljudstvu zagrešili.

Domobranac.

Šempas, 17. julija.

Kakor se kaže iz raznih dopisov naše širje domovine, jela se je probujati narodna zavednost, in v pošteb jemati lepa naloga »bralnih društev«, da čital sem celó v ednem slovenskih časopisov sklep »notrajnskih rodoljubov«, da hočejo narodna »bralna društva« podpirati z besedo i pismom, a kder še tacihi ni, tudi jih ustanavljati; to je res blag namen omenjenih rodoljubov in odkritosereno moram reči, da prava narodna doba nastane še le tedaj, kadar bode vsaka večja vas imela svoje bralno društvo ali čitalnico, in bodo vsaj vsi večji posestniki in zavedni možje, udje in se bode sleherni ravnal po navetih izhajajočih časopisov, posebno v gospodarskih zadevah.

Sedaj pa si ogledjmo nekoliko, kako je tukaj pri nas. Naše »Bralno društvo« je ustanovljeno z odkom c. k. namestništva v Trstu od 17. novembra 1876 št. 14.240, da ima svoj postavni obstanek po § 9. postave od 15. novembra 1867. Ono je naročeno na več slovenskih časopisov, vrhu tega smejo udje čitati od rodoljubov posebe naročena »oba« lepnoznanška lista »Ljubljanski Zvon« in »Kress«, pa tudi Mir iz Celovca, kakor tudi »Slovenski pravnik«. Majhna peščica nas je, in vendar toliko premoremo. Imamo pa tudi nasprotnike, a o teh nečem govoriti, le tega ne morem zamolčati, da se je nekdo javno izrazil, da beremo »blato«, i zopet drug, »da bi se morale društvene pravice gledé »veselic« nekoliko omejiti«. Naj bi se oni, ki se trudijo grditi ime »Bralnega društva«, ne prenaljili, ker utegne priti čas, ko se bodo tega kesali.

Zvest branitelj društvenih pravic.

V Dutovljah, dne 18. julija.

(Slavnost v c. k. orožnici v Dutovljah. — Žganje. — Občinske volitve.) V nedeljo 16. t. m. je bila c. k. žandarska orožnica odličena z raznimi cveticami, narodnimi in cesarskimi zastavami. Ob 3. uri popoldne je začela domača godba svirati cesarsko himno in potem nastopi gosp. Anton Rovani, voditelj c. k. žandarske postaje spremljan od gospoda župana in drugih odličnih gospodov in žandarjev. Gospod župan naznani zbranemu ljudstvu, da je presviti cesar podelil gosp. Rovanu križec za 12 letno zvesto i pošteno službo; sklenol je gosp. župan govor s trikratnim »živio« našemu presvitemu cesarju in krepki »živio« je zadonel izmej občinstva, godba je zopet zaigrala cesarsko, in potem druge narodne pesmi. Po slovesnosti smo se veselili na vrtu gosp. župana pri dobrem kozarcu terana, donele se napitnice, razlegalo se petje in vladal je najlepši red.

Vsled davka na žganje so tukaj popolnoma nehali žganje prodajati; v nekaterih vaseh ga ne prodaja nobeden več, tukaj le en sam prodaja vsake vrste okusnega žganja po nizkej ceni, tudi spirit, rozoljo, rum in take reči. Pri plačevanju tega davka so se vršile velike pomote, plačali smo vse, kar je c. k. davkarija terjala, potem je pa c. k. financa zapisnike jemala, češ da smo premaló plačali. Niso nas opominjali k doplačilu, ampak kar kazni so nam naložili. S tem se je nam velika krivica zgodila, ker m.

bi bili nehali prodajati, ali pa ceno povišali, tako pa smo bili primorani doplačati i prošnje delati, da se nam kazni oprost.

Imeli smo tukaj uže dvakrat občinske volitve, a vložile so se pritožbe in so nekateri, ki iz goll osebnih namer delajo kvar občinskemu gospodarstvu. Čas je, da izvolimo župana, in ker se je sam vladni komisar g. Sch. pri zadnji volitvi prepričal, da je bilo vse redno in pravilno, zato naj se stvar vsaj uže poravnava.

Domače in razne vesti.

Cesarjevič s cesarjevno ne pride meseca avgusta v Trst, ampak še le 11. ali 12. septembra. V Miramaru se delajo v ta namen take priprave, katere nedvomno pričajo prihod visoke gospode. — Nadvojvoda Karol Ludvik pa pride 1. avgusta sem, odpre razstavo, ostane 2 dni tukaj, 3. avgusta otide v Oglej, da bo navzoč pri odpreti ondotnega starinskega muzeja, 4. avgusta pa odpotuje skozi Gorico nazaj v Beč.

C. k. namestnik g. baron de Pretis je bil v četrtki pri cesarju na Dunaju. Tamošnji časniki pišejo, da bo vsled zadnjih prigodkov tržaški mestni zbor razpuščen. Za zdaj še mi tega ne verjamemo, najbrž se poskusi še sporazumljenje mej strankama (?).

Odborova seja političnega društva »Edinost« za Primorsko bude v ponedeljek 24. t. m. v prostorih »delalskega društva« Corsia Stadion št. 11. I. nadst. Odbor vabi vse č. gg. odbornike in namestnike k tej seji, katere dnevni red je take važnosti, da naj ne izostane noben odbornik.

V Trstu 20. julija 1882.

Odbor.

Občni zbor »Tržaškega Sokola« bo jutri popoldne ob 4 uri, v prostorih »delalskega društva«.

Razstava. Iz Bosne je došel namestniški tajnik g. Kirchmair, da z odborom dogovori vse uredbe, zadevajoče blago iz one dežele. Zastopstvo bosniških razstavnikov sta prevzela tukajšnja trgovca g. g. Salom in Alböri. Tik ogrske čarde se stavi majhna turška kavarna in turški bazar. Mej razstavo pridete v Trst deputaciji iz Serajeva in Mostara se cesarju poklanjati. Paviljon za godbo se dela mej cesarskim paviljonom in poslopjem št. 2. — Pred glavnim vvhodom postavi znani kavarnar g. Pitschen, kavarno.

Slovenska regata. Kadar pride v Trst cesarjevič, napravijo, kakor se sliši, tržaški Slovenci združeni z okoličani regato, katere se vdeleži nad 100 ladij iz sv. Jerneja in Kriza; vse te ladje, lepo razsvitljene z balončki in plamenicami, bodo vesljale v dveh vrstah pred grad Miramar, kder bo stanoval cesarjevič in tam se postavijo tako, da napravijo polukrog; v sredi tega polukroga bude večja ladija s pevi tržaškimi in okoličanskimi, kateri bodo peli več komadov, za polukrogom pa bude druga ladija z ognjem. To bi bil krasen prizor in akoprem ni še gotovo, da se ta ovacija vresniči, vendar priporočamo rodoljubom, ki so to idejo sprožili, naj ne mirujejo, dokler je ne izvrše. Korajža velja, pa potrebno je tudi, da pokažemo, da smo tukaj.

V mornarskeji vojašnici so obhajali v četrtki posebno slovesno spomin bitke pri Visu. Vojašnica je bila vsa odličena s zastavami in vdeležili so se popoludne kanketa, mej katerim je igrala vojaška godba, vsi vojaški načelniki in druga visoka gospoda. Mornarji pa so imeli posebe svoje boljše kosilo.

Solnce nekoliko dni sem v Trstu tako silno pripeka, da je človeku teško zunaj. Z Češkega in iz Bukovine pa javljajo telegrams tako grozne plobe, da je nagla povodenj v nekaterih krajih storila veliko škodo, ter celo ljudi potopila.

Naglo umrla je zadeta po kaplji v četrtki zjutraj vdova Marija Brelih v ulici dell' Olmo; doma je bila iz Tolmina.

Političnega ujetnika so pripeljali v Trst iz Hrčgovine, ter ga potem odpeljali dalje v neko kaznilnico.

Upapolni mladeniči. V četrtki je bilo obsojenih v Trstu 5 štirinajst do osemnajstletnih mladeničev zaradi tatvine na več mesecev.

Krivi prorok Nace Simčič, o katerem smo zadnjič govorili, bil je agent angleškega »bibliškega društva«. To društvo ima svojo podružnico tudi v Trstu, v ulici »Ponterosso«, in prodaje »sv. pismo« po nezasišano nizke ceni v vseh jezicah, tudi v slovenskem. Pa moramo katoličane svariti pred nakupom take biblije, ker ni katoliška, ampak protestantska.

Sežanska čitalnica naznanja, da napravi v Sežani v ljudskem vrtu dné 6. avgusta javno tombolo z dobitki po gl. 30, 20, 10, 5 itd., potem veliko besedo na prostem v vrtu g. Scaramanga in ples na »brejarjih«. — Da se morejo vdeležiti razna tržaška društva, naročila je čitalnica poseben vlak iz Trsta v Sežano in nazaj. Listki se dobivajo po gl. 1.07 za tja in nazaj pri g. Fran Žitku, Corsia Stadion št. 11, pri tajniku »delalskega društva«, Corsia Stadion št. 11, v slovanskeji čitalnici, Via alle poste, št. 10 pri čuvaju in v kavani Commercio, zadnji dan samo na železniške postaji. Ker je čisti dohodek te veselice namenjen »Narodnemu domu«, zato je gotovo, da se te veselice vdeležé v obilnem številu ne le tržaški Slovani in okoličani, temuč tudi Slovenci iz Gorice, posebno pa s Krasa in Notranjskega. Kakor smo poizvedeli, dela bela Sežana velike priprave, da sprejme dostojno svoje goste.

Veleizdaja na Krasu. Pred tržaško sodnijo je stal Fr. Pipan, iz Svete pri Komnu domá. Finančni stražniki so ga zatožili zaradi veleizdaje. Pri obravnavi se je dokazalo, da ena teh straž ni slovensko razumela. Priče so hudo delstvo tajile in Fr. P. je bil za nekrivoga spoznan.

Goriški deželni zbor je bil včeraj sklenjen po dež. glavarju s trikratnem »živio« na cesarja. V Gorici je 19. t. m. utonil pri kopanju v Soči blizu Straciga 16. letni France Mitok, učenec 3. razreda na realki.

Občinske volitve v Splitu, ki so za vso Dalmacijo, za vse južne Slovence, jako pomenljive, začele so se vršiti 17. t. m. in bodo končane 22. Boj na obeh straneh je velikansk. Do zdaj je vladal Bajamonti, največji irredentar, v Splitu, in s svojimi privrženci, in ustavoverno stranko na Dunaji grozno uplival na vse dalmatinske razmere. Zapravil pa je, kar je dokazano, en milijon občinskega premoženja. Zdjaj pa je: Mene, tekel: V prvem razredu so zmagali narodnjaki z 480 glasovi proti 152, žalibog pa so v drugih razredih — propali, kakor nemški in laški listi poročajo.

Minister nauka je izdal vsem ravnateljem ukaz, po katerem je dijakom, tudi vseučilišnim, zabranjeno, odsihdob udeležavati se političnih agitacij. Te prepovedi je bilo uže davno treba, vzlasti pa za Dunaj, kder so nemški »burši« zadnja leta kakor divjaki rogovolili. Pa gledé na neke prigodbe na srednjih šolah v Mariboru, Celju Ljubljani in drugej bi enak ukaz tudi profesorjem ne škodoval!

Nov obrtniški red je dovršen. To je bilo velikansko delo, in dotičnemu državnozbornskemu odseku bodo hvaležni vsi oni, ki se pečajo z malo obrtnijo, da ga je k ljubju silnemu pritisku in oviranju ustavovskih pomagačev, prav za prav oviračev, izvršil. V prihodnjem zasedanju državnega zbora pride na dnevni red; da bodo njemu delali zapreke i zoper njega glasovali ustavoverci, to je gotovo, ker da bi male obrtnike polagoma izpulili iz krepiljev velikih fabrikantov, to ustavovercem, ker ne bodo mogli žepov polniti, ne more biti po volji. Pa kedo se bo temu čudil, saj vsak, kdor le hoče, ve, da je tem ljudem na srcu le oblast in — mošnja.

Potres, o katerem smo zadnjič omenili, bil je najmočnejši na Notranjskem, vzlasti mej Vrhniko in Cirknico se je gibal svet, da so ljudje mislili na sodnji dan. Ljubljanka je pri vrhniških izvrih za nekoliko časa popolnoma vsahnola, potem pa kalna zopet močno privrela, enako tudi Bistra. Gotovo je tedaj, da je bila v podzemeljskih jamah na Notranjskem neka pretekija i mogoče je tudi, da se nje nastopki razodenejo v naravi cirkniškega jezera, česar pa, to se ve da, ne moremo trditi.

Učiteljske službe so razpisane v okraji Logaškem: 1.) Na 4 razredni šoli v Starem trgu pri Ložu 3. učiteljska služba 500 gl. in 4. učiteljske služba 400 gl. 2.) Na 3 razredni ljud. šoli v Zireh. 3. učit. služba 400 gl. in stanovanje. 3.) na 1 razredni ljudski šoli v Rovtah učit. služba 400 gl. in stanovanje — do 12. avgusta.

V Maloravni pri Motniku so 17. t. m. pogoreli trije kmetje; škode je nad 2000 gl. Ogenj pa je zatrosila zopet deca!

Volkevi so se — redka prigodba v tem letnem času, — prikazali mej Postojno in Sv. Petrom na Krasu, in so uže precej škode storili.

Slovenski pešpolk št. 47 bo obhajal 25. t. m. dvestoletnico svojega obstanka v vojaškem ostrogu v Brodu na Litavi. Ta polk ima za saboj slavno zgodovino, vedno zvest cesarju in domovini se je bojeval v 259 bitvah ter za dom in cesarja žrtvoval okoli 30.000 junakov. »Slovenski Narod« št. 163 in 164 v posebnem članku izvrstno popisuje njegovo zgodovino in zasluge.

Sovrašтво mej bratoma. Igra v dveh dejanjih. Spisal Josip Gécelj, bivši artistični vodja slovenskega gledališča v Ljubljani. Igra je v vsakem obziru hvale vredna. Spisana je kakor navlaš za naše narodne čitalnice, kder se navadno vedno jedni in isti švabski prevodi predstavljajo. Zato gré g. Gécelju hvala, da je ukrenol igro v posebnej knjižici v dežel poslati. Kar se tiče igre same ob sebi, to je, nje estetične vrednosti, nam je priznati da imamo malo iger, ki bi se v didaktičnej obliki — mogle primerjati s tem novim plodom dobroznane g. Gécelja. Dikotija je završena, dialogi niso predolgi in so zanimivi, jezik gladek in lepo doneč. — Gospod Josip Gécelj priobčil jim delo, katero mu je v čast, zakar mu srčno čestitam. Slovenskemu občinstvu, osobito našim čitalnicam, pa to delo toplo priporočamo. Velja 35 kr. — Gosp. Gécelj vabi tudi na naročbo ljudskega igrokaza »baron Franjo Trenk« Spisal je to igro na zgodovinski podlagi slavnoznanu hrvatski pisatelj, g. Jos. Evg. Tomić ter jedino njegov prevod avtoriziral. Igra opisuje narodne razmere hrvatske in mora vsakega domorodca zanimati, kdor kolikaj ljubi bratski narod hrvaški. Naročilne pole za »Barona Franja Trenka«, kakor tudi novci za »Sovrašтво mej bratoma« naj se, zavoljo dosti velikih tiskovnih stroškov čim prej mogoče pošljejo g. M. Bartolu knjigovezu v Zagrebu (Duga ulica). — Deset odstotkov namenjenih je v korist »Narodnega doma« v Ljubljani.

Avstrijskega prebivalstva razmere v letu 1881 so v marsičem zanimljive in tudi vesele. Število porodov se je pomnožilo od leta 1880, v katerem jih je bilo 850.009, na 855.937. Tudi so se zdatno pomnožile poroke, namreč od 167.200 na 176.983, to zadnje število je posebno veselo, ker je od šestih zadnjih letih najvišje. V tem številu se posebno odlikujejo: Spodnja Avstrija, Istra, Dalmacija, Galicija in Goriško; sicer pa so se poroke v vseh kronovinah brez izjeme pomnožile, kar je znamenje, da se socialne razmere boljšajo. Neugodniše pa je število smrtnih primerljajev, ker v letu 1880 je umrlo 634.258, v letu 1881 pa 676.515 osob. Smrt je najbolj kosila na spodnjem Avstrijskem, kder so kozé posebno odpirale grobe, potem na zgornjem Avstrijskem, Sileškem in Češkem. V vsem ima Dalmacija najugodniše število pri vsem tem, da so bili tam v letu 1881 politički neredi; porók in porodov je bilo tam primeroma največ, smrtnih primerljajev pa najmanj. To dela veliko čast Dalmaciji ter jej prorokuje slavno bodočnost, ker statistika jej daje neovržitivo spričalo, da je ljudstvo v Dalmaciji na duši in telesu najbolj zdravo. Prav veselo je tudi to, da se je v letu 1881 število nezakonskih otrok

zmanjšalo; zakonskih otrok je bilo namreč v letu 1880 rojenih 724.120, to je 85-19 odstotkov, in nezakonskih 125.889, to je 14-81 odstotkov, mej tem pa se je naštel v letu 1881 zakonskih 731.633, to je 85-48 odstotkov in le 124.304, to je 14-52 odstotkov nezakonskih. Uže deset let sem so se nezakonski porodi množili, v letu 1881 so se zopet zmanjšali, kar gotovo daje sedanjej državnej politiki najboljše spričalo. Deveto desetletje devetnajstega stoletja se je tedaj začelo v Avstriji z ugodnimi znamenji. To nas i gotovo vsacega rodoljuba jako veseli, ker je neovrzná resnica, da Avstrija napreduje. Naposled pristavljamo še, da se je prebivalstvo v Avstriji od leta 1880 na leto 1881 za 179.322 duš pomnožilo.

Največje jajce na svetu. V letu 1850 je našel Abadie v naplavnej zemlji na otoku Madagaskar čudno velika jajca, ki so občno pozornost vzbujala. Znana so bila sicer uže iz Nove Zelandije okamenela jajca velikanskega ptiča Moa (dinornis giganteus), katerega ohrodje meri 4 metre na višočino; ali jajca z otoka Madagaskar so še mnogo debelejša. Domači ljudje pravijo, da največja ptica (Aspiornis maximus St. Hillair) še živi v notranjih delih otoka, kamor do zdaj še nobena človeška noga iz Evrope ni stopila. Mogoče je tedaj, da še spoznamo tega največjega ptiča na svetu. Ker ga pa še ne poznamo, moramo se zadovoljiti s popisom jajca. Po naravi posneto jajce iz mavca ima trgovec V. Frič v Pragi in je razpostavljeno v medicinsko-natoroznanskej razstavi mesta Prage. Original tega posnetka se nahaja zdaj v londonskem muzeju. Mere ima take le: dolgo je 345 m. metr. široko 244 m. metr. ter ima v največjem obsegu 935 m. metr. oblatina znaša 11.215 kub. ctm. lupina je debela 6¹/₂ m. mtr. Drži 9 litrov tekočine, te je toliko, kolikor 240 kokošjih jajc, iz njega bi se lahko napravil jajčnik za celo kompanijo vojakov.

Gospodarske in trgovinske stvari.

Srebro se je zopet začelo zelo iz Avstrije pošiljati. Srebrnih goldinarjev in levantinskih tolarjev se je letos do konca junija izvozilo za 42 milijonov goldinarjev. Toliko srebra še nobeno leto ni šlo v tuje dežele. Le enkrat v tem stoletju, in sicer leta 1859 se je ta številka presešla, takrat se je izvozilo za 48 milijonov goldinarjev, večidel novokovanih goldinarjev. V letu 1866 je znašala vsota izvoženega srebra 36 milijonov goldinarjev z onim vred, ki se je plačalo Prusiji za vojno odškodnino. Od letos izvoženega srebra se je vzelo 20 milijonov goldinarjev iz avstrijsko-ogerske banke, za katero vsoto se je plačalo 50.000 gold. provizije. Drugih 22 milijonov so večidel priskrbeli banke in bankirji, iz prometa pa je prišlo okoli 5 milijonov goldinarjev.

Letina. Skoro po vsej Evropi je začela ali pa je uže dovršena žetev. Vreme je povsod ugodno. V Avstriji se je posebno pšenica v vsakem obziru dobro obnesla, ker je je še več nego se je mislilo, pa zrno jako lepo in zdravo. Na Nemškem je tudi skoro povsod dobra žetev, prav tako se hvalljo Italijani, in kar je bolj važno, podonayske dežele so pridelale žita mnogo in dobrega in iz Rusije tudi dohajajo iz mnogih okrogov ugodna poročila. Amerikanci se pa hvalljo, da bodo imeli letos toliko žita, kakor uže dolgo ne. Edino na Španskem in v nekaterih delih Francoske je slaba letina. Avstrija utegne letos izvažati žita prav dosti, a ker bo konkurencija velika, utegnejo biti tudi cene prav nizke, na vsak način niže, nego so bile letos.

Aleksandrija z ozirom na tržaško trgovino je tolike važnosti, da je treba le želeti, da bi se tam stvari k malu uredile. Egipt je bogata dežela, katera je skozi Aleksandrijo pošiljala v Trst vsakovrstnih pridelkov, kave, bombaža, sadja i. t. d., še več pa je Trst pošiljal v to mesto. — Lesa na priliko je šlo samo skozi Trst v Aleksandrijo vsako leto nad 2¹/₂ milijonov metričnih centov v vrednosti najmanj 5 do 6 milijonov gl. — Ta les pa je došel ves iz slovenskih in hrvaških dežel. Velika škoda za vse te dežele bi bila torej, ako bi Aleksandrija propala popolnoma. — A tudi Avstrijska obrtnija je imela v Aleksandriji veliko prodajo, pive je šlo vsako leto najmanj do 30.000 sodov, papirja nad 10.000 metr. centov, sladkorja do 50.000 metr. centov, mnogo sukna in raznega pohištva železnega in lesenega. — Vidi se iz tega, da bi bilo za Trst in vso Avstrijo jako žalostno, ko ne bi bilo upanja, da se Aleksandrija zopet vzdigne iz ognja še lepša, nego je bila, kakor feniks. — Da se pa Aleksandrija zopet vzdigne, to je gotovo, to nam jamči vsa Evropa, katera ima, ako vzamemo le Angleško in Francosko, še veliko večje interese tam, nego pa Avstrija, kajti naša kupčija ali pa angleška — to je kot noč in dan. Torej ima vsa Evropa veliko skrb, da se Aleksandrija predno mogoče zopet vzdigne iz merišča. In kak bo nastopek tega za našo kupčijo? Gotovo izvrstnen. Zidali bodo v Aleksandriji in sploh v Egiptu na tisoče novih hiš in drugih stavb, za vse te pa bodo potrebovali veliko množine lesa, železa, delalci zopet mnogo pridelkov, masla, fižola i. t. d. in vse to blago bude morala Aleksandrija večinoma ropovati v Trstu, kder se uže zdaj napravlja mnogo rukodelcev in drugih služnikov za othod v Egipt, vrnejo se tudi begunci zopet nazaj in živenje v Aleksandriji utegne po nekoliko mesecih postati prav živahno. — Kar trpé zdaj trgovski naši interesi, za toliko in za veliko več utegne trgovina zopet vzdignoti se v nekaj mesecih in naši lesni trgovci utegnejo imeti zopet prav dobre čase. Le to bi svetovali, naj bi naši domači trgovci direktno delali v Aleksandriji ter si tam napravili svoje podružnice, do vsega dobička ne pojedó tuk. Grki, ki so vsi dobro zastopani sploh v Levanti. — Ne bojmo se torej, nade je veliko, da bude v kratkem veliko bolje in da pojde v enem letu več lesa, nego dozdaj v 3 al 4 letih.

